

Mika
Waltari
Egyptán
Sinuhet

Patnáct knih
ze života lékaře
Sinuheta

VYŠEHRA D

© The Estate of Mika Waltari and WSOY
First published in Finnish with the title
Sinuhe egyptiläinen in 1955

Published by arrangement with Bonnier Rights Finland, Helsinki
Translation © Marta Hellmuthová, 1965

ISBN 978-80-7429-897-4

Temný dům

I

Po mnoho dnů se před námi a kolem nás vlnilo moře bez mezí velkými zpěněnými vlnami a nikde nebylo vidět břehu, ale nebál jsem se, neboť Minea byla se mnou – a rozkvetla, dýchajíc mořský vzduch, a měsíční jas zářil jí z očí, když stála u vyřezávané přídě lodi a nakláněla se, jako by chtěla urychlit její běh. Nebe nad našimi hlavami bylo modré, slunce svítilo a vítr nebyl prudký, nýbrž vzdouval rovnoměrně plachty a nesl nás správným směrem. Tak alespoň tvrdil velitel lodi, i neměl jsem důvodu pochybovat o jeho slovech.

Přivykl jsem již kymácení a neonemocněl jsem, ačkoliv strach z neznámého mi sevřel srdce, když druhého dne opustili poslední mořští ptáci loď, a kroužice vysoko nad námi, mávali svými bílými křídly a odletěli zpět k pobřeží. Od té chvíle nás provázelo spřežení boha moře a plískavice s lesklými hřbety se přemetalý ve vodě a Minea vykřikovala, vítajíc je ve své řeči, neboť jí přinášely pozdravy od jejího boha.

Moře nebylo tak zcela prázdné, ježto jsme brzy zpozorovali válečný koráb krétský, jehož boky byly vroubeny měděnými štíty a jenž nás pozdravil vlajkou, když zjistil, že naše loď není lodí mořských lupičů.

I Kaptah vyšel ze svého stanu, když se přesvědčil, že může chodit po palubě, a vychloubal se velice svým cestováním po mnohých zemích. Když viděl, že tentokrát již neonemocněl, vypravoval také o své cestě z Egypta do Simyry a o bouři, jež potrhala plachty lodi, takže velitel a on byli jediní, kteří byli s to jíst, kdežto ostatní leželi a bědovali a vyprazdňovali své žaludky ve směru větru. Vypravoval také o strašlivých mořských potvórách, které stráží ústí Nilu a které pohltí každou rybářskou loď, jež se odváží příliš daleko na širé moře.

Námořníci mu odpovídali stejným a vypravovali mu o sloupech, které podpírají nebe na druhém konci moře, a o mořských pannách s rybím ocasem, jež vyhlížejí námořníky, aby je očarovaly a s nimi se obveselily – a o mořských potvorách vypravovali příhody, z nichž vstávaly Kaptahovi vlasy na hlavě, až se ke mně utekl, celý šedivý strachem, a držel se mne pevně za můj plášť.

Minea byla den ze dne živější a její vlasy poletovaly ve větru a její oči byly jako měsíční zář na moři a byla pružná a krásná na pohled, takže mé srdce se svíralo při pomyslení, že ji vbrzku ztratím. Návrat do Simyry a do Egypta se mi zdál marným bez ní, neboť jsem si na ni zvykl, a život byl jako popel v mých ústech, když jsem si pomyslel, že je již nablízku čas, kdy ji neuvídím a nebudu držet její ruku ve své ruce a nebudu se dotýkat svým bokem jejího boku. Avšak velitel lodi a námořníci si jí velice vážili, když uslyšeli, že tančí před býky a že padl na ni los, aby za úplňku vstoupila do bohova domu, třebaže jí v tom bylo prozatím zabráněno ztroskotáním lodi.

Když jsem se pokoušel vyptávat se jich na jejich boha, neodpovídali mi, nýbrž říkali pouze:

„Nevíme.“

A jiní tvrdili:

„Nerozumíme tvému jazyku, cizince.“

Jen tolik jsem vyrozuměl, že bůh Kréty panuje nad mořem a že i mořské ostrovy posílají mládence a dívky, aby tančili před jeho býky.

Tak přišel den, kdy Kréta vystoupila před námi z vln jako modrý oblak, a námořníci radostně pokřikovali a velitel obětoval bohu moře, jenž nám dal dobrý vítr i počasí.

Hory Kréty a příkré břehy se svými olivami se tyčily před mými zraky, i hleděl jsem na ně jako na cizí zemi, o níž nic nevím, třebaže v ní musím pochovat své srdce. Ale Minea hleděla na ni jako na svou domovinu a plakala radostí, když spatřila pusté hory a něžnou zeleň pobřeží v klínu moře.

Námořníci stáhli plachty a veslaři ponořili vesla do vody a veslovali ke břehu podél zakotvených lodí, mezi nimiž byly lodi ze všech zemí, ba i válečné koráby. Bylo jich totiž v krétském

přístavu na tisíce – a když je Kaptah spatřil, prohlásil, že by nikdy nebyl uvěřil, kdyby mu byl někdo řekl, že je tolik lodí na světě.

A v přístavu nebyly ani věže ani hradby ani opevnění, ale město začínalo u samého břehu. Tak dokonale vládla Kréta moři a tak mocný byl její bůh.

II

Nyní budu vypravovat o Krétě a budu vypravovat pouze to, co jsem viděl na vlastní oči, avšak neřeknu, co si myslím o ní a o jejím bohu, nýbrž uzavřu své srdce při tomto vypravování a budu vypravovat pouze svými očima.

Proto musím říci, že jsem neviděl na svých cestách po všech známých zemích nic tak krásného a podivného, jako je Kréta. Právě tak jako moře vrhá na břeh jiskřící pěnu a její bubliny září všemi pěti barvami duhy a mořské lastury se lesknou perlovým jasmem, právě tak zářila a jiskřila Kréta jako pěna před mými očima. Neboť radost ze života a požitek nejsou nikde tak upřímné a rozmarné jako na Krétě, a nikdo tam nepřivolí jednat jinak než podle své libosti, takže je nesnadné dohodnout se s nimi o čemkoli či dostat od nich jakýkoli slib, ježto každý mění své rozhodnutí z okamžiku na okamžik podle svých choutek. Proto také říkají vše, co je krásné a příjemné, i když to není pravda, protože se jim líbí souzvuk slov, a v jejich zemi není známa smrt, a nemyslím ani, že slovo smrt je v jejich řeči, neboť ji skrývají, a zemře-li někdo, odnesou ho tajně, aby ostatní nebyli zarmouceni ve svých srdcích. Myslím, že spalují těla nebožtíků, i když si tím nejsem jist, poněvadž za svého pobytu na Krétě jsem neviděl jediného mrtvého, jediného hrobu kromě hrobů dávných králů, které byly kdysi postaveny z obrovských balvanů a jimž se všichni zdaleka vyhýbají, protože nechtějí myslit na smrt, jako by bylo možno jí tak uniknout.

Také jejich umění je obdivuhodné a rozmarné a každý umělec maluje, jak se mu líbí, aniž se stará o pravidla, a staví jen tak, jak se mu to zdá krásným. Jejich džbány a číše září oslnivými barvami a na jejich bocích plavou všeska podivná zvířata a ryby moře, a květy se na nich rozvíjejí a motýli létají ve vzduchu,

takže každý, kdo je zvyklý na umění, v němž panuje dávný řád, pociťuje z toho neklid a zdá se mu při tom pohledu, že pouze sní.

Jejich stavby nejsou velké a mohutné jako chrámy a paláce v jiných zemích, nýbrž při stavbě myslí pouze na pohodlí a přepych, aniž se starají o její vnější vzhled. Milují vzduch a čistotu a jejich mřížová okna jsou široká, takže jizbami vane svěží mořský vzduch, a v domech mají mnoho lázní, do jejichž jasných nádrží teče teplá i studená voda ze stříbrných trubic, když se otevrou uzávěry. A v jizbách, kam chodí konat svou potřebu, teče voda proudem a čistí všechny nádrže, takže nikde jsem se nesetkal s takovým přepychem jako v krétských domech. A to nebylo jen pro šlechtice a bohatce, nýbrž pro všechny, kteří nebydli v přístavu, v němž sídlili cizinci a dělníci.

Jejich ženy promarnily nekonečně času mytím a vytrháváním chloupků z kůže a pěstěním obličeje a malováním, takže nebyly nikdy hotovy v určený čas, nýbrž přicházely na hostiny, kdy se jim zlíbilo. A přicházely, kdy se jim zlíbilo, i na hostiny krále – a nikdo se nad tím nepohoršoval. Avšak nejpodivnější byl jejich šat, neboť se oblékaly do přiléhavých, ze stříbra a zlata tkaných živůtků, které jim zahalovaly tělo kromě paží a prsů, jež byly nahé, kdežto široké, řasnaté sukně zdobily tisícerým vyšíváním a dávaly je také malířům pomalovat ozdobnými vzory. Měly také roucha, jež byla složena z nespočetných zlatých plíšků, chobotnic, motýlů a palmových listů, a mezi nimi probleskovala jejich pleť. Vlasy si česaly obratně do vysokých účesů – a potřebovaly k tomu celé dny – a zdobily je lehkými kloboučky, jež připevňovaly zlatými jehlicemi a jež se jim houपालy na hlavách jako motýli, chystající se k letu. Jejich postavy byly ladné a ohebné a jejich boky štíhlé jako boky jinochů, takže měly těžké porod, i vyhýbaly se všemožně tomu, aby měly děti, a nikterak nepovažovaly za hanbu nemít je, a některé měly nejvýše jedno či dvě.

Muži měli zdobené boty, které sahaly až ke kolenům, jejich bederní rouška byla naopak prostá a pas pevně stažen, neboť byli hrdi na jeho štíhlost a na rozložitost svých ramen. Byli malých a půvabných hlav, jemných údů i zápěstí a po způsobu žen netrpěli jediného chloupku na svém těle. Jen málokterí mluvili cizími jazyky, neboť se jim líbilo v jejich vlastní zemi a netoužili

nikterak po jiných, ježto by jim nebyly mohly poskytnout takového pohodlí ani takového potěšení jako jejich domovina. Ačkoliv všecko jejich bohatství pocházelo z přístavu a z obchodu, setkal jsem se mezi nimi s muži, kteří dolů do přístavu nikdy nesešli, poněvadž páchl, a kteří neznali nejjednodušší počítání, ale plně se spoléhali na své správce. Proto cizinci, kteří byli obratní, bohatli na Krétě velice rychle, jestliže se spokojili s tím, že museli bydlet v přístavu.

Měli také hudební nástroje, které hrály, třebaže v domě nebyli hudebníci, a tvrdili, že dovedou napsat hudbu, takže čtením těchto znaků se může každý naučit hrát píseň, i když ji nikdy předtím neslyšel. Hudebníci babylonští také tvrdili, že znají toto umění, a nechci se o to přít ani s nimi, ani s Krétany, protože nejsem hudebníkem a protože nástroje rozličných zemí mi zkazily uši. Avšak pro to všecko nicméně chápu, proč se v ostatních zemích říká „lže jako Krétan“.

Neměli ani viditelné chrámy, ba ani se o bohy příliš nestarali a spokojili se uctíváním býků. Ale zato tak činili s tím větší vášní a nebylo skoro dne, aby je nebylo vidět na býčím poli. Nemyslím si nicméně, že by tam byli chodili z úcty k bohům, jako spíše pro napínavou rozkoš, kterou jim skýtal tanec před býky.

A nemohu také říci, že by byli prokazovali nějakou zvláštní úctu svému králi, jenž byl jedním z nich, třebaže obýval palác mnohem větší, než měli jeho poddaní. Jednali s ním jako se sobě rovným a žertovali a vypravovali mu směšné příhody a přicházeli na jeho hostiny, kdy se jim zlíbilo, a odcházeli, nudili-li se či přišlo-li jim něco jiného na mysl. Vína pili mírně, aby se potěšili, a jejich mravy byly velmi volné, ale nikdy se neopili, ježto to považovali za hrubost, a nikdy jsem neviděl nikoho zvracet z nemíry v pití při hodování, jak se to často stává v Egyptě a v jiných zemích. Místo toho však dovedli rychle vzplanout a nehleděli na to, čím je kdo muž nebo žena, a obveselovali se spolu, jak a kdy se jim zdálo. Mladíci, kteří tančili před býky, byli ve veliké oblibě u žen, takže mnozí šlechtici se cvičili v tomto umění, i když nebyli zasvěceni, nýbrž činili tak pouze, aby se pobavili, a často dosahovali stejné obratnosti jako zasvěcení, kteří však nesměli vejít k ženě, stejně jako zasvěcené panny se nesměly vzdát muži. Ale proč tomu tak bylo, to nemohu pochopit, neboť

když uvažuji nad jejich mravy, nemyslím, že věnovali takovou pozornost této věci.

Toto vše vypravuji proto, abych ukázal, že jsem byl udiven přechasto, než jsem si zvykl na krétské obyčeje, na něž ostatně jsem si nezvykl nikdy, neboť bylo jejich pýchou, že vynalézali neustále něco nového a překvapujícího, takže nikdo nikdy nevěděl předem, co učiní ve chvíli příští.

Avšak nyní jest mi vypravovat o Minei, třebaže mám srdce těžké, když na ni vzpomínám.

Jakmile jsme přibyli do přístavu, ubytovali jsme se v hospodě cizinců, jejíž pohodlí přesahovalo pohodlí všech hospod, které jsem kdy viděl, třebaže nebyla příliš velká, takže Ištařin dům radovánek v Babyloně se vším svým zaprášeným přepychem a se svými nevědomými otroky se mi od té chvíle zdál sprostným.

Když jsme se očistili a oblékli, dala si Minea učesat vlasy a nakoupila si nová roucha, aby se mohla ukázat svým přátelům, a byl jsem překvapen, když jsem ji spatřil, neboť na hlavě měla klobouk, který se podobal kahanu, a na nohou střevíce s vysokými podpatky, na nichž stěží kráčela. Nechtěl jsem ji však pohněvat, i neřekl jsem nic proti jejímu ústroji, ale dal jsem jí náušnice a náhrdelník, který byl vykládán různobarevnými kameny, ježto mne obchodník ujišťoval, že se na Krétě takové šperky toho dne nosí, avšak že nemůže říci, co se bude nosit nazítří. Hleděl jsem také s podivním na její nahé prsy, jež vystupovaly ze stříbrného živůtku a jejichž hlavičky byly rudě nabarveny, takže se vyhýbala mému pohledu a prohlásila povýšeně, že se nemusí stydět za svá prsa, která mohou soupeřit s nadry kterékoli Kréťanky. Když jsem si ji pozorně prohlédl, neodporoval jsem jí, neboť v této věci měla zajisté pravdu.

Načež jsme se dali donést z přístavu na výšinu, do vlastního města, jež bylo se svými vznosnými stavbami a zahradami jako z jiného světa po vši té přístavní stísněnosti a vřavě, rybím pachu a obchodním smlouvání a dohadování.

Minea mne zavedla k jakémusi postaršímu šlechtici, jenž byl jejím zvláštním ochráncem a přítelem a jenž sázel na býčím

poli na její umění, takže Minea u něho bydlela a používala jeho domu jako svého. Právě prohlížel seznam býků a zaznamenával si je pro zítřejší sázky, avšak spatřiv Mineu, zapomněl na své záznamy, i zaradoval se velice a objal ji upřímně, řka:

„Kde jsi se skrývala, vždyť jsem tě neviděl po tak dlouhou dobu, i myslil jsem již, že byla na tobě řada a že jsi zmizela v domě bohově. Nicméně jsem si ještě nezvolil novou chráněnkou, takže tvá komnata zůstala, pokud otroci nezapomněli o ni pečovat, či pokud ji nedala má žena rozbourat a postavit místo ní vodní nádrž, neboť se oddala pěstování vzácných ryb v nádržích a nedovede již myslit ani na nic jiného.“

„Helea pěstuje ryby?“ ptala se Minea udiveně.

„To již není Helea,“ odpověděl velmož poněkud netrpělivě. „Mám novou ženu a nyní právě je u ní mladý nezavěšený tanečník před býky, aby se podíval na její ryby, i nemyslím, že by se zaradovala, kdybychom ji rušili. Avšak představ mi svého přítele, aby se stal také mým přítelem a aby tento dům se stal jeho domem.“

„Můj přítel je Sinuhet, Egyptan, Tenž-jenž-jest-osamělý, a po svém řemesle je lékařem,“ řekla Minea.

„Pochybuji, že zde zůstane nadlouho osamělý,“ poznamenal šibalsky stařec. „Ale snad nejsi nemocna, Mineo, že přivádíš s sebou lékaře? To by mi bylo velmi nemilé, protože doufám, že zítra budeš moci tančit před býky a přinést mi opět trochu štěstí. Můj správce v přístavu si totiž stěžuje, že mé příjmy již nestačí na výdaje, či výdaje na příjmy, na tom nesejde, neboť nikterak nerozumím jeho složitým účtům, které mi neustále předkládá, což mne jen rozčiluje.“

„Nejsem nikterak nemocna,“ řekla Minea. „Ale tento přítel mne vyvedl z mnohých nebezpečností a prošli jsme mnohými zeměmi, abych se mohla vrátit do své vlasti, protože jsem přežila ztroskotání lodi, když jsem plula do Sýrie tančit před býky.“

„Tak? Opravdu?“ řekl stařec náhle zneklidněn. „Doufám nicméně, že přes toto přátelství jsi zůstala nedotčena, neboť jinak budeš vyloučena ze závodů a budou z toho mnohé trampoty, jak sama dobře víš. Jsem tím opravdu rozmrzen, vždyť vidím, že tvá prsa jsou podezřele rozvinuta a tvé oči mají vlhký záblesk. Mineo, Mineo, snad jsi se nezkazila?“

„Ne,“ pohněvaně odsekla Minea, „a říkám-li ne, můžeš mi pak věřit, a nikdo mne nesmí vyšetřovat, jak to činili na trhu otroků v Babyloně. Sotva uvěříš tomu, že jediné zásluhou tohoto přítele jsem mohla uniknout všem nebezpečnostem a vrátit se do vlasti, a myslila jsem, že moji přátelé budou potěšeni mým návratem, ale ty myslíš pouze na své býky a na své sázky!“

A ze zlosti se dala do pláče a se slzami jí stékalo líčidlo po tvářích.

Stařec velice zrozpačitěl a litoval svých slov, i řekl:

„Nepochybuji, že jsi přežila mnohé zkoušky na svých cestách, neboť v cizích zemích jsi se zajisté nemohla koupat každého dne. A nemyslím, že babylonští býci se vyrovnají býkům našim. Ale to mi připomíná, že bych měl být již dávno u Mino, ačkoliv jsem na to zapomněl, i půjdu tam nyní, aniž se převléknu. Sotva si přece někdo povšimne mého oděvu – je tam vždy tolik lidí! Pojezte a popijte tedy, milí přátelé, a utiší se, Mineo, a přijde-li má žena, řekněte jí, že jsem již odešel k Minoovi, poněvadž jsem ji nechtěl vyrušovat v její kratochvíli s býčím tanečníkem. Ostatně, mohl bych jít stejně dobře spat – kdopak si u Mino povšimne, jsem-li tam či nikoli – ale napadá mne, že bych se cestou mohl zastavit ve stájích a pozeptat se po stavu nového býka, jenž má skvrny na boku, takže bude přece jen lépe, půjdu-li tam. Jde totiž o býka zcela výjimečného.“

A loučil se roztržitě s námi, ale Minea mu řekla:

„Půjdeme s tebou k Minoovi, takže budu moci spatřit opět své přátele a představit jim Sinuheta.“

Tak se stalo, že jsme šli do paláce Minoova, a nakonec jsme šli pěšky, ježto velmož se nemohl rozhodnout, stojí-li za to vzít si nosítka na tak krátkou cestu. Pochopil jsem, až když jsme vstupovali, že Minos je jejich král, a dozvěděl jsem se, že všichni králové se vždy tak jmenují, aby je odlišovali od druhých. Avšak kolikátý Minos to je, to nikdo nevěděl, neboť nikdo neměl trpělivost je počítat a pamatovat si je, poněvadž Minos jednoho dne zmizí a místo něho přijde jiný, jenž je ve všem všude podoben předešlému, a proto se na Krétě v jejich životě plném rozmaru a pomíjejícím smrt nic nemění.

Palác měl nesčetné komnaty a na stěnách přijímací síně se vlnily mořské řasy a chobotnice a láčkovci plavali v průhledné vodě. Veliká síň byla plna lidí, kteří byli oblečeni jedni roztodivněji a přepychověji než druzí, a procházeli se a tvořili hloučky a rozmlouvali spolu živě a hlasitě se smáli a pili z malých číší osvěžující nápoje a vína a šťávy z ovoce, a ženy si porovnávaly mezi sebou svůj šat.

Minea mne představila svým přátelům, kteří byli všichni stejně zdvořilí a roztržití, a král Minos pronesl ke mně několik vlídných slov v mém jazyce a poděkoval mi, že jsem zachránil Mineu jejímu bohu a přivedl ji zpět, takže bude moci při první příležitosti vstoupit do bohova domu, třebaže již dávno minul její čas.

Potom jsem poodešel stranou a rozhlížel jsem se, i bylo mi podivně mezi těmito lidmi, jejichž jazyku ani radovánkám jsem nerozuměl, až ke mně přistoupila postarší žena, jejíž účes byl vysoký jako věž a ozdoben čerstvými květy a jež podle mého náhledu by nebyla měla odhalovat svá prsa.

Řekla mi v mém jazyce, překrucujíc mnohá slova:

„Již jsme se kdesi setkali, třebaže si nevzpomínám na tvé jméno, ale jsi zajisté onen egyptský kněz, jenž přišel zasvětit nás, kteří jsme ctiteli Esetiných tajných obřadů.“

Odpověděl jsem jí, že si nevzpomínám, že bych ji byl viděl kdy dříve, a tvrdil jsem, že bych si ji byl zajisté pamatoval, kdybych ji byl jednou spatřil – což byla ostatně pravda, neboť tak živě připomínala kozu, která ukusuje z víchu sena. A ještě jsem jí řekl, že nejsem knězem, nýbrž lékařem, a ona se zeptala:

„Léčíš také býky?“

Byl jsem dotčen, ale neměl jsem k tomu vlastně žádného důvodu, neboť býci jsou na Krétě cennější než nejjvznešenější lidé, a jak jejich léčení, tak i dráždění při hrách je uměním samo o sobě. Avšak to jsem ještě nevěděl, a proto jsem pravil:

„Léčil jsem zajisté nějaké ty kozy a samice paviánů, ale býků jsem se ještě nedotkl.“

Tu mne udeřila žertovně svým vějířem a řekla, že jsem hrubec. Byl bych se jí nezbavil, kdyby mne Minea nebyla vysvobodila a odvedla z jejího dosahu.

Minea se pohybovala po paláci jako doma a vedla mne z jedné komnaty do druhé, vykřikujíc nadšením před známými předměty a zdravíc otroky, kteří se před ní ukláněli, jako by nikdy nebyla bývala pryč. Vypravovala mi, že kterýkoli krétský šlechtic mohl odejít na své statky či odcestovat, kdykoli se mu zlíbilo, a mohl zcela dobře zapomenout oznámit to svým přátelům a nikdo se nad tím nepohoršil, nýbrž po svém návratu se vmísil mezi ostatní, jako by se nic nebylo stalo. To jim také usnadňovalo smrt, neboť zmizel-li někdo, nenapadlo nikoho po něm se ptát, až byl nakonec zapomenut, a jestliže ho náhodou kdosi postrádal, ať již kvůli schůzce či návštěvě, nebyl překvapen, i když se dotyčný nedostavil, ježto se předpokládalo, že měl nějaký jiný rozmar.

Nakonec mne Minea uvedla do krásné komnaty, která byla v jiném domě, vysoko na úbočí pahorku, a z jejíhož širokého okna byl daleký výhled na usměvavé louky, pole, olivové háje a zarostlé stráně kolem města. Řekla mi, že je to její komnata a že vše je tam na svém místě, jako by byla včera odešla, ačkoliv šatstvo v truhlicích a šperky ve skříňkách byly zastaralé, takže dnes je již nemůže nosit. Tehdy teprve jsem zvěděl, že pocházela z krétských Minoů, ačkoliv jsem to mohl již dávno vytušit podle jejího jména. Proto pro ni nikdy ani zlato ani stříbro či vzácné dary nic neznamenal, ježto od svého dětství byla zvyklá mít vše, co si přála. Avšak rovněž od svého dětství byla zasvěcena bohu, a proto byla vychovávána v domě býků a bydlela tam, nebyla-li právě v paláci či u svého starého ochránce nebo u svých přítelkyň, neboť Krétané jsou v této věci stejně rozmarní jako ve všech věcech svého života.

Byl jsem zvědav na dům býků, takže jsme se vrátili do přijímací síně, abychom se rozloučili s Mineiným ochráncem, jenž byl velmi udiven, když mne spatřil, a otázal se mne zdvořile, zda jsme se již někdy setkali, protože jsem mu byl povědomý.

Potom mne Minea zavedla do domu býků, a bylo to celé město samo pro sebe se všemi stájemi, poli, hledišti a výběhy, se školními budovami a obydlími kněží. Kráčeli jsme z jedné stáje do druhé v hnusném zápachu býků a Minea je neúnavně zahrnovala

lichotkami a něžnými jmény, třebaže se pokoušeli probodnout ji svými rohy a temně bučeli a vyhazovali písek ostrými kopyty a oči jim rudě plály.

Navštívila také jinochy a dívky, které znala, ačkoliv tanečníci před býky nebyli k sobě obvykle příliš vlídní, protože záviděli jedni druhým obratnost a nepřáli si, aby se ti druzí naučili jejich umění.

Ale kněží, kteří cvičili býky a vychovávali tanečníky, nás přijali vlídně, a když se dozvěděli, že jsem lékařem, jali se mne vyptávat na mnohé věci, jež se týkaly trávení býků, míchání krmiva a lesku srsti, ačkoliv zřejmě o nich znali více než já. Minea se těšila jejich přízni, neboť dostala ihned býka i číslo pro závody na příští den. Hořela totiž netrpělivostí, aby mi ukázala své umění před nejlepšími býky.

Nakonec mne zavedla do malého domu, kde bydlel osaměle nejvyšší kněz boha Kréty a býků, neboť ačkoliv byl Minos podle jména i nejvyšším knězem, neměl času pro své obchodní a správní záležitosti vměšovat se do věcí býků – jediné, že na ně sázel jako všichni ostatní Kréťané. Právě tak jako král se jmenoval vždy Minos, tak se jmenoval nejvyšší kněz vždy Minotauros, a byl to nejobávanější a nejváženější muž na celé Krétě, takže jeho jméno neradi vyslovovali nahlas, nýbrž říkali mu pouze Muž z malého býčího domu. Minea se také obávala ho navštívit, třebaže mi to nepřiznala, ale četl jsem to v jejích očích, jejichž každíčkový výraz byl mi již znám.

Když jsme se u něho ohlásili, přijal nás v temné komnatě, a v první chvíli jsem myslel, že vidím boha, a uvěřil jsem všem pověstem, které se o Krétě vypravovaly, protože jsem spatřil muže, jenž byl jako každý jiný člověk, pouze místo hlavy měl zlatou hlavu býka. Když jsme se před ním uklonili, sňal tuto zlatou hlavu a odhalil nám svou tvář. Avšak třebaže se na mne zdvořile usmíval, nelíbil se mi, neboť jeho bezvýrazný obličej měl v sobě cosi tvrdého a krutého, a nemohu vysvětlit, odkud jsem měl tento pocit, poněvadž to byl jinak krásný muž velmi temné pleti a zrozen k tomu, aby poroučel.

Minea mu nemusela nic vysvětlovat, neboť věděl již vše o jejím ztroskotání i o jejích cestách, netázal se na nic zbytečného,

ale poděkoval mi za přátelství, které jsem prokázal Minei, a tudíž i Krétě a jejímu bohu, a řekl, že mne čekají četné dary na mé hospodě a že budu s nimi zajisté spokojen.

„Nedbám o dary,“ řekl jsem mu, „neboť pro mne je vědění důležitější než zlato, a proto jsem cestoval po četných zemích, abych obohacoval své vědění, takže znám nyní bohy babylonské i chetitské. Proto doufám, že poznám také boha Kréty, o němž jsem slyšel mnoho obdivuhodného a jenž miluje nedotknuté panny a neposkvrněné mladíky v opak k bohům Sýrie, jejichž chrámy jsou místy rozkoše a kde slouží vykleštění kněží.“

„Máme četné bohy, jež uctívá lid,“ řekl. „Kromě toho jsou v přístavu chrámy bohů různých zemí, takže zde můžeš obětovat Amonovi či přístavnímu Baalovi, chceš-li. Nicméně tě nechci klamat. Proto přiznávám, že moc Kréty je závislá na jejím bohu, jenž se uctívá v skrytu již odedávna, kam až sahá naše vědění. Jedině zsvěcení ho však znají a poznají ho teprve tehdy, když se s ním setkají, ale ještě nikdo se nevrátil, aby vypravoval o jeho podobě.“

„Bohové Chetitů jsou Nebe a Matka Země a Voda, která padá z nebe a zúrodnuje zemi,“ řekl jsem mu. „Chápu, že moře je bohem Kréty, ježto krétská moc a bohatství z moře pochází.“

„Snad máš pravdu, Sinuhete,“ pravil s podivným úsměvem. „Věz však, že my, Krétané, sloužíme bohu živému, což nás odlišuje od národů pevniny, kteří slouží bohům mrtvým a obrazům ze dřeva. Náš bůh není obrazem, ačkoliv býci jsou ztělesněním jeho podoby, ale pokud náš bůh bude žít, potud se udrží moc Kréty na moři. Tak bylo předpověděno a my to víme, i když spoléháme také velice na své válečné lodi, s nimiž žádný jiný mořský národ nemůže soupeřit.“

„Slyšel jsem, že váš bůh sídlí v zákruotech temného domu,“ pokračoval jsem umíněně. „Rád bych viděl tento dům i s jeho bludištěm, o němž jsem tolik slyšel, ale nechápu, proč zsvěcení se odtamtud nikdy nevrátí, ačkoliv je jim přece dovoleno se vrátit, když tam pobýli od úplňku do úplňku.“

„Vstup do bohova domu je nejvyšší ctí a nejvyšším štěstím, jež mohou potkat krétské mladíky a panny,“ řekl Minotauros, opakuje slova, která již nesčetněkrát pronesl. „Proto také ostrovy moře s námi soupeří, posílají nám své nejkrásnější panny

a nejlepší mladíky, aby tančili před býky a zúčastnili se losování. Nevím, zda jsi slyšel pověsti o síních boha moře, v nichž je život tak odlišný od života pozemského, že nikdo, kdo tam jednou vstoupil, si nepřejde vrátit se k bolestem a strastem na zemi. Bojíš se snad, Mineo, vstoupit do bohova domu?“

Avšak Minea neodpověděla, i pravil jsem:

„Na březích Simyry jsem viděl mrtvolu utopených námořníků, a jejich hlavy byly opuchlé a břicha nadmutá a jejich výraz neprozrazoval žádné radosti. To je vše, co vím o síních boha moře, ale nikterak nepochybuji o tvých slovech, a přeji Minei všecko dobré.“

Minotauros řekl chladně:

„Uvidíš bludiště, neboť již nemnoho dnů schází do úplňku a oné noci vstoupí Minea do bohova domu.“

„A což, odmítne-li Minea do bohova domu vstoupit?“ zeptal jsem se prudce, neboť jeho slova mne ohromila a mé srdce ztuhlo beznadějí.

„To se ještě nikdy nestalo,“ řekl Minotauros, „buď bez starosti, Sinuhete, Egyptane. Až bude Minea tančit před býky, vstoupí do bohova domu ze své vlastní vůle.“

Nasadil si opět zlatou býčí hlavu na znamení, že máme odejít, a již jsme neviděli jeho tvář.

Minea mne vzala za ruku a odvedla, a její veselost byla ta tam.

III

Kaptah byl na hospodě, když jsem se vrátil a zdálo se, že vypil hojně vína v přístavních krčmách, i vypravoval mi:

„Můj pane, tato země je pro sluhy zemí západní, neboť nikdo je nebije holemi, ba ani si nevzpomene, kolik zlata má ve váčku či jaké šperky si koupil. Vskutku, můj pane, to je pozemská západní země pro sluhy, neboť rozhněvá-li se pán na svého sluhu a vyžene-li ho ze svého domu, což je zde nejhorším trestem, pak se sluha pouze skryje a nazítří se vrátí a jeho pán již na všecko zapomněl. Avšak pro námořníky a přístavní otroky je to zlá země, neboť správci mají tenké hole a jsou skoupí, a obchodníci oklamou Simyřana stejně lehce, jako Simyřan oklame

Obsah

KNIHA PRVNÍ
Lodička z rákosu
7

KNIHA DRUHÁ
Dům života
37

KNIHA TŘETÍ
Vzrušení Vesetu
67

KNIHA ČTVRTÁ
Nefernefernefer
117

KNIHA PÁTÁ
Chabirové
155

KNIHA ŠESTÁ
Den nepravého krále
191

KNIHA SEDMÁ
Minea
246

KNIHA OSMÁ
Temný dům
280

KNIHA DEVÁTÁ
U krokodýlího ocasu
324

KNIHA DESÁTÁ
Město nebeských výšin
381

KNIHA JEDENÁCTÁ
Merit
444

KNIHA DVANÁCTÁ
Vodní hodiny měří čas
526

KNIHA TŘINÁCTÁ
Království Atonovo na zemi
595

KNIHA ČTRNÁCTÁ
Svatá válka
657

KNIHA PATNÁCTÁ
Haremheb
728

Mapa

798

Vysvětlivky

799

Přehled historických dynastií

821

Několik poznámek o knize a jejím autorovi

823

Poznámka k překladu

825

Mika
Waltari
Egyptan
Sinuhet

Z finského originálu *Sinuhe* *egyptiläinen*,
vydaného nakladatelstvím W. Söderström
v Helsinkách roku 1955,
přeložila Marta Hellmuthová
Typografie Kateřina Urbanová
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2018 jako svou 1741. publikaci
Vydání šestnácté, ve Vyšehradu šesté
AA 46,87. Stran 832
Redigovala Blanka Koutská
Odpovědná redaktorka Marie Válková
Vytiskla Těšínská tiskárna, a. s.
Doporučená cena 498 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-897-4